

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat. olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Feladós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörszékben.

Az építőmunkások sztrájkja.

Hogy az építőipar nem maradhat meg azon a lejtőn, a melyeken éveken keresztül haladt, természetesen. Ezt minden gondolkodó ember előre megjövendölte. Az a terrorizmus, a melyet a munkások munkaadóikkal szemben érvényesítettek, szinte hihetetlen mértékűt öltött. A munkaadónak csak egy jogát hagyták meg, azt, hogy fizethessen. Hogy mikor, hogyan, mennyit és miért fizessen, ez a munkások jogkörébe tartozott. Hogy hogyan dolgoznak, hogy mikor hagyják faképnél legnehezebb vállalatainál, sohasem tudta. A legképtelenebb szeszély, a legnevelésesebb indok elég volt hozzá, hogy a munkaadónak a legérzékenyebb kárt okozzák. A mi nap pl. megtörtént, hogy az egyik mestert a munka közepén bojkottálták azért, mert valamelyik napszámot asszony nem fizette a jakabkasszáját. Hogy ehhez mi köze az építésnek és az építőmestereknek, ezt okos ember persze nem tudja megérteni.

A bajok forrása természetesen mindig felülről származik: a budapesti szakszervezeti vezetéstől. Ennek a szakmai intézménynek, hogy a maga jövedelmi forrásait fentarthassa, állandóan a legképtelenebb igazgatásokkal kellett magához bilincselni híveit. Természetesen, hogy a kiszarolt munkaadók, mikor már egyszer kénytelen-kelletlen szervezetté verődtek össze, fegyverüket a legádázabb ellenség, a szakszervezet ellen fordították. S ha ebben az irtó háborúban sikerült szövetségre lépniük, első sorban ezt a hatalmat kellett letörniük. Föltételei persze homlokegyenest ellenkezők a kőművesmunkások igényeivel s ma a küzdelem megindultával nagy ür választja el a két tábornok.

A közvélemény természetesen a munkaadókkal rokonszenvez. Miért? Mert nincs a világon intézmény, ahol az alkalmazott maga szabja meg a feltételeket. Aki fizet, az parancsol. S ha feltételei a méltányosság és igazságosság határai között maradnak, okos ember mindig mellette áll.

A munkaadók részén áll a rokonszenv azért is, mert a munkások a bérrel tökéletesen megelégednek, csupán a munkateljesítés módjába és a követelt munkamennyiségbe nem akarnak belenyugodni. A munkaadók pedig semmi egyet nem követelnek, mint a becsültes munkát. Bátran kimondhatjuk, hogy, *a ki eddig becsültesen dolgozott (soltan vannak olyanok is) annak egy percenttel sem kell többet végezni csulán, mint a mennyit eddig végzett s a fizetése sem lesz kevesebb, mint eddig volt.* A munkaadók csupán a végletekig felszórt erőszakosságok ellen bástyázzák magukat körül szabályokkal.

Nem tudjuk, hogy a háború meddig tart. Lehet, hogy rövid idő múltán teljesen megszűnik, a munkások be fogják látni, hogy a kenyérgérésnek ezt a legértékesebb idejét kár lesz a Rózsáskert kuglitzójánál a semmibe hajigálni. Alá

fogják vetni magukat annak, a mit nem a becsültesen munkálkodó becsültes munkások, hanem mások hibái miatt kénytelenek elviselni.

A munkaadók pedig szintén a méltányosság alapjára fognak helyezkedni. Kell, hogy arra helyezkedjenek. Követeléseik mindenütt a maximum határain járnak, sok van közöttük olyan, a melyet a legderékasabb munkások, sőt maguk az építőmesterek is tulzottnak tartanak. Sok van, a mi félremagyarázásoknak nyit tért. Ezt részletesen és okosan körül kell írni, hogy a kétoldali szerződést mindegyik fél komoly, méltányos és igazságos alapon fogadhassa el, hogy a jövő munkája ezen épülhessen fel.

Nekünk nem győzőkre és legyőzöttekre van szükségünk, hanem békességesen munkálkodó polgárookra.

Egyebekben itt közöljük a két legtávolabbi eső fél feltételeit. Azt hisszük, olvasóinkat is fogják érdekelni.

A szociáldemokraták követelési a következők:

SZERZŐDÉS.

Alulírott székesfehérvári építőmesterek és kőművesmesterek mint munkaadók és másrészt az Építőmunkások Országos Szövetségének székesfehérvári csoportja, szerződésileg kötelezik magukat a következő feltételek szoros betartására.

1. a) Helyben a munkaidő napi 10 órában állapíttassék meg, ellenben szombaton, vagy ha szombaton ünnep van, akkor pénteken a munkaidő 9 órában állapíttatik meg a rendes megszakítással, de 10 óra fizetendő.

b) Vidéki munkáknál a munkaidő szintén napi 10 órában állapíttatik meg.

c) Husvét, Pünkösd, István király és Karácsonyt megelőző napon a munkaidő helyben d. u. 4 órákor, vidéken ugyanezen ünnepek megelőző szombaton déli 12 órákor véget ér teljes napibér mellett.

2. a) Két éven aluli segéd díja óránként 32 fill.-től, két évtől négy évig 36 fill.-től, négy éven felüli segéd óránként 44 fill.-től kezdve állapíttatik meg.

b) Vidéki munkáknál a megállapított munkabér 4 fillérral emeltek.

c) A fohér és rabitz munkát teljesítők díja óránként 68 fillér.

d) A létra, lógó és pipa állványon, Ugy-szintén a támaszlétra állványon dolgozók enneltes épületeknél óradíja a megállapított óradíjon felül 6 fillérral emeltek.

3. a) A munkabér helyben minden héten szombaton a munkahelyen kifizetendő és pedig a munka befejezése után legkésőbb fél órával veszi kezdetét és folytatódik minden megszakítás nélkül. Ha a segéd félóra elteltével még mindig várni kénytelen a fizetés megkezdésére, úgy a munkaadó a várakozási időt (hármennyit tegyen is az ki) a rendes munkabérrel tartozik fizetni.

b) Vidéki munkáknál a fizetés azon napon szombaton eszközöltetik, a midőn a szállítás történik és a hazaérkezéstől számítva fél órán belül a fizetés kezdetét veszi, ellenben a 3-ik pont a) bekezdése érvényes.

4. a) Vidéki munkáknál a hazaszállítás 25 km. belül minden héten, 25 km-től 75 km-ig minden kéthétben eszközöltetik: olyképen, hogy

szombaton este legkésőbb 6 órára a városban legyen, 75 kilométeren felül szabad egyezkedés tárgya.

b) Vidéki munkáknál a szállítás hétfőn reggel történik és a szállítással eltöltött idő a rendes óradíjjal fizetendő.

c) Vidéki munkáknál a lakás, szállás, fizetés és élelemszállítás a munkaadók és munkavezetők kettős ünnep soron kívüli szállítás eszközöltetik.

5. Tulóráknál és vasárnapi munkáknál a rendes fizetés 25%-al emeltek.

6. A bizalmiférfi-rendszer elismerése.

7. Május elseje munkásünnep díjazás nélkül.

8. A munkásoknak s munkás tisztességet és józan erkölcsös és engedelmes magaviseletet tanusítaniok és mindenben úgy a munkaadó mint annak intéző közegeinek rendelkezéseit pontosan teljesíteni, általában a munkások és munkavezetők egymással szemben kölcsönös egymást megbecsülő tisztelet hangján tartoznak érintkezni.

9. a) A szerződésből kifolyólag felmerülő vitás kérdések elintézésére egy vegyes bizottság állíttassék fel, mely 3 munkaadóból és 3 munkásból áll.

b) A munkaadónak jogában áll a rokkant és fogyatékos munkásokat is a saját belátása szerint elfogadni és azok óránkénti fizetését megállapítani, a mely 34 fillérről kevesebb nem lehet.

10. a) Ezen szerződés mindkét félre nézve 1907 augusztus 1-től 1909 augusztus 1-ig érvényes.

b) Alulírott kőműves munkások az építőmunkások országos szövetségének székesfehérvári csoportjában bent foglalt kőműves munkások megbízásából kötelezőleg kimondják, hogy ezen idő alatt az alulírott munkaadókkal szemben a szerződésben bentfoglaltakból kifolyólag bármiféle vitás kérdés vagy egyezség be nem tartása folytán bármiféle panasz vagy sérelen merüljön föl, sem sztrájknak sem bojkottnak, úgy a munkaadók részéről semmiféle kizárásnak, vagy megrendszabályozásnak helye nincs, ez mindenkor a vegyes bizottság elé utalandó.

c) Egyebekben a Nagyméltósága keresk. Ministerium által 441279 számú az 1904. július 27-én jóváhagyott szabályrendelet a mérvadó.

Ezzel szemben a munkaadók a következő feltételeket szabják a munkások elé:

a) A munkabér.

Fizetés csak a tényleg munkában eltöltött időre jár, kivéve a Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága által alkotott s érvényben levő „Szabályrendelet“ 8. §-ában meghatározott eseteket.

A minimális munkabér óránként: 2 éven aluli segédnek 34 fillér, 2—4 éves és 60. életévén túllevő segédnek 36 fillér, ezen túl pedig 42 fillérben, állapíttatik meg. Vidéki munkánál tekintet nélkül a most jeltett osztályozásra az órabérek emeltek.

b) Egyéb határozmányok.

Minden, e nyilatkozatban fel nem sorolt esetben, valamint a munkaadó és munkás közötti jogviszonyra a Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága által alkotott s a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter által 28310/VII. sz. a. 1904. július hó 27-én kelt s jóváhagyott „Szabályrendelet“ érvényes.

Mai lapunk 4. oldal.

00000330

Vidékre való utazás. A vidéki munkára való ki- és hazaszállítás a munkaadó költségén kocsin nagy vonaton történik. Hazaszállításra munka közben legfeljebb kéthetente tarthatnak igényt a munkások, amíg a munkabér kifizetése is esedékessé válik. Kivételt képeznek az oly vidéki helyek, honnan lényeges munkaidő-mulasztás nélkül — szomszédos forgalmi jeggyel történhetik az utazás. Ily helyekről a munkások hetenkénti hazajövetele megengedett.

Az utazásnak oly időben kell történnie, hogy a munkások hétfőn reggel 6 órakor a munkaidő kezdetén a munka színterén pontosan megjelenjenek; szombaton pedig, tekintettel a vasúti menetrendre, oly időben távozhatnak a munka színteréről, amígön lehetőleg semmi, vagy igen csekély munkaidő-mulasztást okoznak a munkások. Ha a hazautazásnál a megrovított munkaidő egy óránál nem több, ugy ez a rendes órábról fizetendő.

c) Munkateljesítmény.

Nyersfalazatok.

Egy-egy segéd által óránként teljesítendő munkamenység.

- a) alapfalazatban, fehér mészhabarcba rakva . . . . . 90 drb. téglá lefal.
- b) pincefalazatban, fehér mészhabarcba rakva . . . . . 80 " " "
- c) földszinti és I-ső emeleti falazatban, fehér habarcba rakva . . . . . 70 " " "
- d) II., III., IV. emeleti falazatban fehér mészhabarcba rakva 65 " " "
- e) padlásfalaknál, egyoldalu vakolással, fehér habarcba rakva . . . . . 50 " " "
- f) válaszfalakban, fehér mészhabarcba rakva . . . . . 80 " " "
- g) Románcement habarccsal falazva ezen mennyiségek 10%-kal csökken.
- h) Portlandcement habarccsal fenti mennyiségek . . . . . 30%-kal "
- i) Vegyes (kőbtégla) falazatokban, fenti téglamennyiségeknek megfelelő kőbtartalomnál 15 százalékkal kevesebb készíthető.
- j) A falazatokhoz tartozik az előforduló normális fészkek, kiszokelléseknek kifalazása, szóval mindennemű nyersfalazás.
- k) Donga-bolthajtásnál . . . . . 80 drb téglá befal.
- l) Vasgerendának boltozásánál (1.60 m²) . . . . . 70 " " "

- m) Egyéb boltozatmeneknél . . . . . 45 " " "
- n) belső sima falvakolatoknál 300m² készítendő
- o) belső sima mennyezetvakolatnál . . . . . 200m² " " "

Burkolati munkák.

Egy-egy segéd által óránként teljesítendő munkamenység.

Közönséges téglaburkolás fekvő

- p) Szárazon rakva, a hézagok habarccsal kiöntve . . . . . 4 1/2 □ méter
  - q) Habarcba rakva és habarccsal kiöntve . . . . . 3 1/2 □ " "
  - r) Cementhabarcba rakva és cementtel kiöntve . . . . . 3 □ " "
- aitó
- s) Szárazon rakva, a hézagok habarccsal kiöntve . . . . . 2 1/2 □ méter
  - t) Habarcba rakva és habarccsal kiöntve . . . . . 2 □ " "
  - u) Cementhabarcba rakva és cementtel kiöntve . . . . . 1 1/2 □ " "

Stukatur munkák.

Mennyezet nádozás, vakolás és simítás.

- Közönséges náddali nádozás egy nap alatt 60 m²
- Saluzott oldalfalak ugyanigy . . . . . 60 " "
- Nádfonattal . . . . . 85 " "
- Goromba vakolás (stukatur) . . . . . 120 " "
- Simítás a négy oldali hajlatokkal és a szükséges kis vagy nagy völgy kihúzásával 120 " "
- Kétszeri nádozásnál az előbb felsorolt egy-szeri nádozás mennyiségénél 40%-al több kivántatik.
- Goromba vakolás kétszeri nádozáson . . . 100 " "
- Simítás mint előbb . . . . .

d) Általános határozmányok.

1. Az akkord-munka bárnikor éretbeléptethető szabad megállapodás szerint. Az alvállalkozók bérköltségeiért a kőmivesmunkásokkal szemben az építőmester felelős.
2. A főnebb megállapított tételeknél kisebb munkateljesítmény megfelelő arányban leszállított órabérral fizetendő.
3. Szükség esetén a kőmives-segéd állást készíteni és egyéb, az építkezéshez tartozó munkákat is végezni köteles.
4. Ameritázó, engedetlen és igaztó munkások kizárhatók és hétközben is bármely órában elbocsájtathatók; ezt csak a munkaadó bírálhatja meg.
5. Az étkezésben, illetve öltözésben csak öltözködni, enni és pihenni szabad. Az építkezés színhelyén agítani, avagy pénzt gyűjteni tilos.
6. A bizalmiférfi-rendszer nem ismertetik el.

7. Segéd munkások sztrájkja, vagy bojkottja esetén a kőmives-segédnek részben vagy mindenteljesen bárnikor hétközben felmondás és kártérítés nélkül azonnal elbocsájtathatók. Ez esetben a kártérlemmel bír lehetetleg aznap, de legkésőbb másnap délig kifizetendő.

8. A munkaadónak vagy helyettesének jogában áll alulírott kőmives-segédet szükség esetén hétközben is más mester munkájához kirendelni és ezen szerződésben meghatározott feltételek mellett annak munkáját végeztetni. Alulírott pedig köteles a kijelölt munkát ugyanazon feltételek mellett elvégezni.

9. Bojkott, illetve részletes sztrájk rendezése vagy az ilyenekben való részvétel tilos.

10. Ha a munkás a közvetítő-intézetől díjtalanul kapott igazolványát elveszti, az igazolvány másolatáért 20 fillért köteles fizetni.

11. Egyebekben a fentebb hivatott Szabályrendelet rendelkezései mérvadóak.

A keresztény szocialisták feltételei a kettő között állanak.

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: meleg, elvélve csapadék, zivatarok.

— **Hatvanöt év után.** Városunk egyik tiszteltreméltó polgárának kedves és feledhetetlen ünnepe volt e hó 22-én Nyírán. Ekkor ülték 65 éves évfordulóját annak a nagy napnak, a mikor érettségi bizonyítvánnyal a kezükben Egerből kiindultak az élet nagy küzdőterére. A 65 év előtti 18 osztálytársból ma már csak hárman élnek: Bende Imre nyitrai püspök (84 éves), Milassin Jásó nyug. járásbíró (83 éves) Szabados, Gánóczy Flóris kir. közjegyző (83 éves). A 65-dik évfordulót az öszfűrt nyitrai püspöknel ülték meg. Az ünnep szent misével kezdődött, a melyet a Szent István kápolnában maga a püspök celebrált. Gánóczy Flóris és Milassin Jásó ministráltak püspöksztyálistársuknak. Végtelenül megható jelenet volt, mikor a püspök megáldotta társait; átölelte és megcsókolta őket. Sirtak ők maguk, sirtak azok is, a kik a jelenet tanúi voltak. A hálaadó istentisztelet után a püspök díszbedébet adott, a melyen a papságból is többen résztvettek. A püspök végtelenül meghatva felköszöntötte társait még hosszú életet és többszöri viszontlátást kívánva nekik. A püspök ur szívélyes jó kívánataihoz kézséges örömmel csatlakozunk mi is kívánjuk, hogy a jó Isten a mi köztiszteletnek örvendő Gánóczy Flóris bátyánkat, a trifolium örömeire is, a mi örömrünkre is még soká éltesse

Velencében.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

A ki idegenként megy a lagúnák hazájába, mindjárt az első percekben keservesen száll le rózsás álmai honából a rideg próza területére.

Az első benyomások csodás varázssal hatnak lelünkre. A hajó végigsiklik a Lido tünde zöld fái mellett, pár lépésnyire halad el a Giardino publico, a népkert kedves képe előtt s a mindjobban összeszűkülő Canal grande torkában a doge palota, szóval a piazzetta előtt áll meg. Szemünk tégra nyílik, alig győzzük legetetni a csodaszép látványon, midőn utitársaink izgatottsága, készülődése figyelmeztet bennünket, hogy előbb egy kellemetlen torturán, a vámvizsgálaton kell keresztülni esnünk. S ha még a taliánok kellő udvariasságban részesítenének bennünket! De legalább fél óráig kellett várakoznunk, míg három-négy finác hivatalos komolysággal s még hivatalosabb ábrázattal kegyeskedett hozzánk gondolázni, hogy csomagjaink fölött az élet és halál kegyelmét gyakorolják. A mig szememben az álom birkózott az ébredéssel, nem sokat tördöttem a dologgal, később a bájos látóvalok kötődtek le s így történt, hogy az utolsó percben, a mikor a finácok már a kofferekből turkáltak, jutott eszembe, hogy egy csomó jófajta itthoni és egyiptomi cigarettá van a ládamban.

— Hm! ha ezt észreveszik, szentül megvámolnak és meg is büntetnek érte, mert én bevallani semmiesetre sem fogom.

Azért szépen, majdnem az orruk előtt ki-

vettem féltett kincsemet és a kabátom zsebébe rejtettem. Jó is volt. A finácok épen egy angol urral vesződtek, a ki látva, hogy mekkora vámmal akarták megtróni, az egész szállítmányt mindenáron a tengerbe akarta hajtani. A taliánok azonban nem engedtek. Szép-n lefeszítették vele a díjat, aztán azt se bánták volna, ha a nyakig-lág bási síkár önmaga is utána ugrik a csibukba valójának.

Ez volt az egyik tortura, a melyen én szerencsésen keresztül estem. Másra, niint a koffer tartalmára nem voltak kíváncsiak. Jön azonban a másik. Veszekedés a gondolásokkal. Ez azonban szintén csak az új embereknek esik nehezükre. Szegény gondolatoknak megszűkülőven a keresetük, ha egy jó falatot látnak, ugy rá rohannak, akár a csukák a vergődő pondróra. Hirtelen felkusznak a hajó fedélzetére, egy darabig érthetetlen nyelven örült kiabálást visznek végbe, aztán felragadják a csomagokat és rohannak a gondola felé. Egy magyar barátunk, a ki pár nappal utánunk érkezett, mindenáron a tengerbe akarta hajtani azt az okvetetlenkedő taliánt, a ki a csomagját felnyalabolta.

— Hogy mersz te a kofferomhoz nyulni, te macskán hizott talián! — mögöszlek, akár egy verebet — kiáltott rá hemisitalan alföldi dialektussal.

A talián nézett meglepetve egy darabig a haragos magyarra, pörgette a nyelvét s mikor látta, hogy az sehogyan sem akar megbékülni, a másik csomag után nyult. A magyar látva a meghunyászkodást, valahogyan kibékült s mivel a többi utitárs fölzállt már a gondolára, ő is rászánta magát. De azért egy kicsit mégis boszút

akart állni. A talián udvariasan egy szőnyeget csusztatott a lábai elé és erősen biztatta, hogy tessék arra lépni.

— Azért se, te macskán hizott! — mordult rája. A szőnyeg mellé lépett, ott pedig olyan szűk és lejtős volt a hely, hogy csak a jó Isten mentette meg egy kis hirtelen és önkéntelen tengeri fürdőgél.

Alí már sokkal rendesebben csináltuk. A talián — az igaz — egy kissé erőszakos, mondjuk szentelen, de csak a maga embereivel, azzal az idegennel szemben, akiből kinézi, hogy még túlságosan zöld az utazások világában. Mi az ügyet Miska barátunkra bízuk. Két másodperc alatt meg volt az alku s mig a többiek nem győztek kétségbeesni és szörnytködni, mi négyen már benn ültünk a gondola kényelmes ülőkéin és ringatva vitettük magunkat a part felé. A fizetés megtisztelő tisztjét ismét Miska barátunkra bízva, öt perc múlva szállásunkon voltunk.

Egyelőre nem igazi szállásunkon. Signorina Girardi, akinél szállást rendelünk, csak egy nap múlva bocsáthatta rendelkezésünkre a mi kedves és feledhetetlen emléktű szobácskánkat. Addig a szt. Márk téren levő San Marco-ban laktunk. Mihelyt azonban hozzájutottunk, siettünk rendbe hozakodni. S ha valamit, az ilyet talián első sorban legmelegebben tudnám ajánlani Velencében voltam, az' egyik legelőkelőbb hotelba, a Bauer és Grünwaldba szállottunk. A negyedik emeleten fizettünk napjára 5—6 lírát (1 líra = 49 krajcár) ami a többrendbeli borraivalokkal bizony egészen csinos összegre rugott. Signorina Girardi 10 szobája a Szt. Márk-tér s a magyarok előtt

— **Athelyezések.** A m. kir. pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Stecina* Lajos szolnoki és *Udvardy* Miklós székesfehérvári pénzügyi számtisztviselők saját kérelmükre kölcsönösen athelyezték.

— **Az építőmunkások sztrájkja** nagy hullámokat vert. Egy kis rész közülük kilépett a szakszervezetből és munkába állott, a legtöbb azonban állja a sztrájkot, sőt azt vallja, ha Fehérvárt nem sikerül a megegyezés, idegenbe mennek munkára. Legutóbb az a hír terjedt el felőlük, hogy a keresztény szocialisták egyesültek a szocialdemokratákkal és közös sztrájkot tartanak. Ezzel szemben ma a következő nyilatkozatot tettük:

Nyilatkozat.

Mi alulírottak, mint a Keresztény Szocialis Építőmunkások Országos Szakszervezete helyi csoportjának megbízottai a sztrájk, illetve a munkáskizárásból kifolyó alaptalan híresztelések és rosszakaratú elferdítésekre vonatkozólag kötelességünknek tartjuk a következőket nyilatkozni.

Az Építőmesterek Országos Szövetségébe tartozó székesfehérvári építő-mesterek, kőműves és ács-mesterek szövetségének végrehajtó bizottsága folyó hó 17-én egy átiratban értesített bennünket, hogy szervezeteiket el nem ismerik, velünk semmiféle munkafeltételi tárgyalásba nem bocsátkoznak, hanem megkövetelik, hogy minden egyes munkás a szövetségünknek a végrehajtó bizottsága által összeállított és az átirathoz egy példány hozzácsatolt szerződéses nyilatkozatot folyó évi július hó 21-ik napján déli 12 óráig külön-külön aláírja és azt magára nézve jogkötelezőnek elismerje, mert amely munkás a nyilatkozatot alá nem írja a fent leírt időre, az a munkából kizártnak tekintetik.

Tekintettel arra, hogy a nyilatkozatban foglalt határozmányokban és munkafeltételekben foglaltakat a megélhetésünk és az egyéni szabadságunk teljes tönkretétele nélkül el nem fogadhatjuk és a felsorolt munkamenynységet teljes lehetetlenség teljesíteni, ezen okokból a nyilatkozatot alá nem írhattuk, tehát kénytelenek vagyunk az önvédelmi álláspontra helyezkedni.

Mi Ker. Szoc. építőmunkások megtettünk minden lehetőt a békes megegyezés érdekében, de sajnos, ez a mester urak rideg magukirtásán hajótörést szenvedett; és most rosszakarúak azt hangoztatják, hogy mi a Keresztény szocialis elvek feladásával beolvadtunk a szocial demokráta építőmunkások szövetségébe: — ez a híresztelés rosszakarú rágógás!... Igen, a gazdasági érdekünk megkívánja azt, hogy azon nyilatkozatba foglalt

sérelmes pontok meg ne valósulhassanak. Ezek ellen elvünk és a keresztény szocialis programunk teljes fenntartása mellett egységes küzdelmet kezdettünk oly feltételek mellett, hogy a demokráta a jövőben nem fogják bojkottálni azokat a munkaadókat, a kik keresztény szocialistákkal is dolgoztatnak. Ez az igazság, más mindefféle híresztelés csak elferdített s alaptalan ráfogás, hogy önvédelmi küzdelmünket megnehezítsék; de nem félünk, mert velünk az Isten: mert úgyünk igazságos és küzdelmünk jogos.

Székesfehérvár, 1907. július 24.

Libits Imre.

A Keresztény Szocialis Építőmunkások megbízottai:
Ifj. Nefczér János, Varga Mihály, Ifj. Wilhart István.

— **Atlétánk diadala.** A Székesfehérvári Torna Klub lépten-nyomon bizonyoságot tesz nagyra hivatottságáról és buzgó törekvéséről. Vasárnap a Budapesti Sport Klub versenyén Hurbán, Lichtneckert, Ferenczy és Krausz négyes-stafétánk a II. helyet vívta ki; csak a Póstások előzték meg a kitűnő csapatot. Hurbán István az 1000 méteres (junior) síkfutásban, Ferenczy Pál a 200 méteres futásban is a II. helyet vívták ki. A Székesfehérvári Torna Klub Lichtneckert Lászlót kiküldi az augusztus 7-ikén végbemenő berlini versenyre. Lichtneckert részt vesz a háromugrásban, díszkoszvetésben és a 200 méteres futásversenyben.

— **A Polgár Dalkör** augusztus 4-én Balatonvilágoson érdekes műsorral nagyszerű hangversenyt rendez.

— **A tankötelesek összeírásában** a közoktatásügyi miniszter új eljárást hozott be. Ezentul az összeírást a rendes beírások után végzik. Ezzel a tankötelesek összeírása sokkal egyszerűbb lesz szülőre tanítóra egyaránt, mert csak a be nem íratkozott tankötelesek összeírása válik szükségessé.

— **Betörők a prészában.** Pusztavám községben a 16-ára virradó éjjelen betörők jártak. Pintér Mihálynak prészázat tölték fel s belőle 60 liter zsirt, 4 db. füstölt sertéshúst emeltek el. A tolvajok lefűlézésére azonnal nyomozást indítottak, azonban még eddig nem akadtak a betörők nyomára.

— **Akinek a háza ég.** Ódor András eskávári fazekas igen megható leveleket írkált jómódu embereknek és nagyon kedvesen leirta, hogy az ő háza! — amiket ő maga sem látott soha — mint lettek a vörös kakas martalékai, elham-

vasztva az ő kis vagyonkáját. Ódor András nem mulasztott el hozzátenni valamelyes instanciát egy kevés pénz dolgában. Valamelyik levél a kegyetlen csendőrség kezébe került és Ódor uram az összeharagsolt pénzből bizonyos percentet a kincstár javára fog majd adni.

— **Sulyos testi sértés.** Filotás István a Serégyeshez tartozó Lászlómajorban összekapott Major Ignáccal. A vitalkozók nagyon sulyos érveket vághattak egymás fejébe; mert Filotást följelentették a járásbírósnál, még pedig sulyos testi sértés miatt.

— **Házi szarka.** Régi, igaz közmondás, hogy külső ellenséggel könnyebb elbánni, mint a házi tolvajjal. Weisenfeld János főtanító 1 év óta lopkoda a cselédje, Szűcs Eva, anélkül, hogy bárki a gyanut egyenesen ráirányítani mert volna. A furfangos Eva ugyanis, hogy a nagyobb tolvajlásokra irányuló gyanut elhárítsa, gyakran adott át apró talált dolgokat, a melyeket könnyen zsebre-vághatott volna. Így aztan nemcsak megbiztak benne, hanem becsületét minden patyolatpedőznél fehérebbnek tartották. Ez aztan felkeltette azian annyira, hogy legutóbb már egy 10 koronás aranyat s egy 30 koronás ezüst szivartárcát is elcsipet. A pénzen aranygyűrűt vásárolt s dícskedve mutogatta asszonyának, mint a szeretőjétől kapott ajándékot. Ez aztan felkeltette a gyanut. Átkutatták ruháit s egy esztendő szorgalmas tolvajlásának egész sereg bizonyítéka került elő. Erdeklődtek az állítólagos szerető után is, de az felév óta nincs Fehérvárról s ha Fehérvárról volna is, mivel már mennyaszonyra tett szert, képtelenség, hogy ne a szíve választottját tüntesse ki gyűrűvel. Így jutott ekként Eva a rendőrség börtönébe, a honnan ügye legközelebb a bíróság elé kerül végleges elintézés végett.

— **Tűz.** Folyó hó 22-én Jenő községben tűz pusztított. Polgár István földművesgazda lakóháza lett a tűz áldozata. A kár 148 k. Amint a tűzvizsgálat megállapította, gondatlanságból eredt. A házon nem volt kémény, ezt a háztetőn hagyott nyílás pótolta. A nyíláson kiszálló szikrák belekapaszkodtak a nádtetőbe s okozói lettek a tűzvesznek. A ház biztosítva nem volt.

— **Rendőri hírek.** Virt Jánosné, Szabó Pálné, Hoffmann Ignácné, özv. Paksi Ferencné kofák a sorompóknál várták az elarusítottakat, hogy mielőbb kivegyék kezükből olcsón a piacra viendő gyümölcsöt. Zavaros r-alkapitány egyenként 10 — 10 korona pénzbüntetésre ítélte őket. — Lóder Anna a városból kitiltott hajadon visszatért s botrányos dolgokat mivelt. A rendőrkapitányság 21 napi elzárásra ítélte s örökre kitiltotta a város területéről.

oly előnyösen ismert Pilseni sörcsarnok közvetlen közelében van. Fizettünk a szép tiszta szobácskáért a takarítással együtt 3 lírát — fejenként 70—80 krajcárt. Bajunk nem volt senkivel s mi se vetettünk senki útjába egy szalmaszálat sepi. Ha tetszett, olcsó reggelit és vacsorát szintén rendelhattunk a házi nép közvetítésével. Elhhez a jó kis alkalmatossághoz pedig a néhai Tóth Béla révén jutottunk, aki saját vállomása szerint több mint 30 nyarat töltött Velencében, lakott kis hotelban, nagy hotelban, de kedvesebb, egyszerűbb, uri igényeinek megfelelőbb szállást sehol sem kapott a Signorina Girardi-énál. Ott lakott már vagy 15 nyáron keresztül. Szobánkat reggel 9 óráig sütötte a nap, aztán egész nap kellemes árnyék borult rája. Padlója, mint az olasz szobáknál általában szokás, terrazzóból van, hogy annál hüvösebb legyen. Itt éltünk boldog kettőben majdnem 10 egész napig.

Velencébe nem nézelődni, nem épen a művészi élvezetért mentem. Ebből is kivettük a részünket. A fő azonban a pihenés, az édes dolce far niente és a tengeri fürdés volt. Egész esztendői robotmunkában kifáradva, kizsarolva, idegeim a meggattanásig agyongyöngyörve, vágyva vágytunk már olyan hely után, ahol nem lehet semmi egyebet tenni, csak azt, ami után a váli erdőben a jó öreg Vajda János vágyott: *csak pihenni, csak pihenni.*

A pihenés alvási része körülbelül reggel 9 óráig tartott. Persze nem kell azt gondolni, hogy a taliánok ezt az időt az álom édes birodalmában nyugodtan engedték eltölteni. Reggel 4—5 óra tájban már megkezdtek a kiabálást.

Kocsijuk egész Velencében nem levén, vagy gondolán, vagy a saját külön fejkön, vagy nyakukon szállították a különféle árukat: tejet, zöldségeket, gyümölcsöt, húst, halat stb. stb. szóval mindazt, a minek megemésztésére jobb sorsra érdemes gyomrainkat méltónak találták. A kanális lakásunk előtt terülvén el, a gondolák állandóan ott síkoltak föl és alá. Közben aztán megtörtént, hogy 2—3 gondola összeakadt s egyik előre, a másik hátra nem tudott haladni. Míg a differenciákat ilyenkor a taliánok kiegyenlítették, elég volt egy egész utca elmulattatására. Száraz fahangon kiabáltak, orditoztak egymásra oly hévvel, mintha a japán orosz hadjárat sorsának oldóntése egyedül az ő kiabálásuktól volna függővé téve. Közben borzas fejek jelennek meg az ablakokban. Signorák, signorinák, maszatos képű talián csemeték, viharezett olasz munkások, mesteremberek. Végignézhettük valamennyit a reggeli-toalettyében, mosdatlanul, fésületlenül, a reggelizés gyönyörűsége előtt. S hogy élveznek! Valódi színház! Oly érdeklődéssel kísérnek minden szót, mintha a saját belső ügyeik forognának kockán. Belekiabálnak, tanácsokat osztogatnak, összevesznek és kibeküldnek. Mindezt a szemünk előtt és füleink hallatára, mert hát ki ne volna ilyenkor kíváncsi, mikor már az álmod félig-meddig kiverték a szeméből, hogy ugyan milyen is az élet, mikor két talián tábor akarja megmutatni, hogy ki a legény a csárdában, akarmondani a gondolák világában. Pedig hát komolyabb dologról épen nincs ám szó. A talián csak kiabál, csak heveskedik, a melyet a fortissimótól épen semmi sem választ már el. A milyen gyorsan azonban felindul, ép

oly gyorsan ki is békül a sorsával is, a hárgosával is. A hang után kár volna őket megéltetni. A minthogy a norvég tettejét és hallatlan energiáját sem a hangtalan némasága szerint bíráljuk el.

Láttam az utcánkban egy részeg talián embert. Szegény, a vasárnap délutáni szórakozás fejében fölöntött egy kissé a garatra. Legalább kétszáz gyerek vette körül. Nálunk az öllábu borjut csodálnak így meg. S az a kétszáz gyerek mind inccselkedett vele. Gunyolták, heccelték, pöcöggették. Az meg — alkalmas médium levén — vitába állt velük. Feleselt, gorombáskodott, leszólta őket. Egy színház nem szerezhel akkora mulatságot, mint az a szerencsétlen talián, füvölés szerzett. Felülről az ablakról nézve, épen úgy tűnt fel nekem, mint mikor idehaza egy macska sétál az udvaron s egy csomó fecske csapkod rája nagy sivalkodással és egy madár szívéből kitelhető minden gyűlölettel. Ilyen volt a mi szegény pityókos taliánunk is. Végre jött egy rendőr és szétrebentette a reményteljes ifjúságot. En pedig elgondoltam, hogy Uristen! mi lenne minálunk Fehérvárról, ha az utca gyerekei minden részeg emberrel ekkora mulatságot tudnának rögtönözni. Vége-hossza nem volna a jövedvények s a színházakat be kellene csukni pártolás hiánya miatt. Es milyen volna minálunk a helyzet, ha minden részeg emberre ha előbb nem is, de utóbb feltétlenül jutna egy rendőr!

Bilkei Ferenc.

